

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH KON TUM
TRƯỜNG CAO ĐẲNG CỘNG ĐỒNG KON TUM

GIÁO TRÌNH

MÔ ĐUN: KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

DÀNH CHO CÁC NGÀNH, NGHỀ

TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG

(Ban hành kèm theo Quyết định số /QĐ-CDCTD ngày / / 20...
của Hiệu trưởng Trường Cao đẳng Cộng đồng Kon Tum)

Kon Tum, năm 2022

	Trang
TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN	iv
LỜI GIỚI THIỆU	v
Bài 1: GIỚI THIỆU VỀ KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO	3
1. Một số khái niệm	3
<i>1.1. Kinh doanh</i>	<i>3</i>
<i>1.2. Doanh nghiệp.....</i>	<i>4</i>
<i>1.3. Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo</i>	<i>4</i>
2. Quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo	4
3. Giới thiệu về hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam.....	6
<i>3.1. Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo</i>	<i>6</i>
<i>3.2. Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam.....</i>	<i>7</i>
Câu hỏi và bài tập thực hành	12
Bài 2: HÌNH THÀNH, ĐÁNH GIÁ VÀ LỰA CHỌN Ý TƯỞNG KHỞI NGHIỆP	13
1. Khái niệm	13
<i>1.1. Cơ hội kinh doanh.....</i>	<i>13</i>
<i>1.2. Ý tưởng khởi nghiệp</i>	<i>14</i>
2. Phương pháp hình thành ý tưởng khởi nghiệp	15
<i>2.1. Phương pháp kinh nghiệm.....</i>	<i>15</i>
<i>2.2. Phương pháp tìm kiếm trên internet</i>	<i>16</i>
<i>2.3. Phương pháp đối tượng tiêu điểm.....</i>	<i>17</i>
<i>2.4. Phương pháp động não.....</i>	<i>19</i>
3. Đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp (9)	20
<i>3.1. Đánh giá ý tưởng khởi nghiệp.....</i>	<i>20</i>
<i>3.2. Lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp.....</i>	<i>25</i>
Câu hỏi và bài tập thực hành	26
Bài 3: LẬP KẾ HOẠCH KHỞI NGHIỆP.....	27
1. Khái niệm	27

2. Ý nghĩa của kế hoạch khởi nghiệp	28
3. Nội dung cơ bản của kế hoạch khởi nghiệp (6, 12-14).....	28
<i>3.1. Phần trang bìa, mục lục.....</i>	<i>28</i>
<i>3.2. Phần giới thiệu dự án khởi nghiệp.....</i>	<i>28</i>
<i>3.3. Phần nội dung dự án.....</i>	<i>29</i>
<i>3.4. Phần kế hoạch phát triển dự án.....</i>	<i>39</i>
Câu hỏi và bài tập thực hành	41
Bài 4: CÁC KIẾN THỨC VÀ KỸ NĂNG CẦN THIẾT TRONG KHỞI NGHIỆP	42
1. Một số kiến thức cần thiết trong khởi nghiệp.....	42
2. Một số kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp	43
<i>2.1. Kỹ năng thuyết trình gọi vốn (pitching)</i>	<i>43</i>
<i>2.2. Kỹ năng xây dựng mạng lưới (networking)</i>	<i>46</i>
Câu hỏi và bài tập thực hành	48
ĐÁP ÁN CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP THỰC HÀNH	49
BÀI 1	49
BÀI 2	50
BÀI 3	52
BÀI 4	53
TÀI LIỆU THAM KHẢO	55
Phụ lục	

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

TaiLieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là khởi nghiệp từ những ý tưởng mới, những mô hình mới, những kết quả khoa học công nghệ mới, sau đó nhanh chóng phát triển thành doanh nghiệp để cạnh tranh toàn cầu. Đây là nhân tố then chốt trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội ở một địa phương hay một quốc gia, đặc biệt trong thời đại công nghệ 4.0 hiện nay.

Bất cứ ngành, nghề nào cũng nhằm mục đích tạo ra giá trị cho xã hội và cho bản thân người lao động. Chính vì lý do đó, Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đã trở thành học phần hết sức cần thiết cho học sinh, sinh viên đang theo học bất cứ ngành, nghề nào trong các trường đại học, cao đẳng.

Để thực hiện chủ trương “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia” của Nhà nước và tạo môi trường thuận lợi cho người học, Trường Cao đẳng Cộng đồng Kon Tum đưa mô đun Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo vào chương trình đào tạo các ngành, nghề của nhà trường và tổ chức biên soạn giáo trình Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo nhằm giúp học sinh, sinh viên của nhà trường không chỉ biết, mà còn hiểu về khởi nghiệp – là tiền đề cần thiết để làm khởi nghiệp, tạo ra giá trị đổi mới, sáng tạo cho bản thân người học và cho xã hội.

Giáo trình này gồm 4 bài:

Bài 1: Giới thiệu về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Bài 2: Hình thành, đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp

Bài 3: Lập kế hoạch khởi nghiệp

Bài 4: Một số kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp

Mặc dù đã có nhiều cố gắng, song do thời gian có hạn, chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót, nhóm tác giả mong nhận được những ý kiến góp ý để giáo trình hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Kon Tum, tháng 6 năm 2022

THAM GIA BIÊN SOẠN

1. Lê Văn Cẩm Thoa, Chủ biên

2. Trần Thị Thanh Thanh, Thành viên

GIÁO TRÌNH MÔ ĐUN

TÊN MÔ ĐUN: KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

THÔNG TIN CHUNG VỀ MÔ ĐUN

Mã mô đun: 61152010

Thời gian thực hiện mô đun: 45 giờ (lý thuyết: 15 giờ; thực hành, thí nghiệm, thảo luận, bài tập: 28 giờ; kiểm tra: 2 giờ).

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của mô đun:

- Vị trí: Được bố trí giảng dạy sau các môn học/mô đun chung trong chương trình đào tạo các ngành, nghề trình độ cao đẳng của Trường Cao đẳng Cộng đồng Kon Tum.

- Tính chất: Là mô đun mang tính tích hợp.

- Ý nghĩa và vai trò của mô đun: Mô đun Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trang bị cho người học những kiến thức nền tảng về đổi mới sáng tạo, tinh thần khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh, từ đó nâng cao nhận thức của người học, góp phần hình thành các kỹ năng cần thiết, tư duy đúng đắn trong lựa chọn nghề nghiệp và sáng tạo giá trị sau khi hoàn thành khóa học.

Mục tiêu của mô đun:

1. Về kiến thức:

- Trình bày được các khái niệm cơ bản trong lĩnh vực khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

- Mô tả được các phương pháp hình thành ý tưởng khởi nghiệp; cách thức đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp.

- Liệt kê được các nội dung cơ bản của một kế hoạch khởi nghiệp.

- Xác định được các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp.

2. Về kỹ năng:

- Hình thành được ý tưởng khởi nghiệp của cá nhân.

- Thực hiện đúng cách thức đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp.
- Xây dựng được một kế hoạch khởi nghiệp đúng chuẩn.
- Thuyết trình gọi vốn cho dự án khởi nghiệp một cách đạt yêu cầu.

3. Về năng lực tự chủ và trách nhiệm:

- Nhận thức tổng quan về hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam, từ đó hình thành thái độ ứng xử đúng đắn, nâng cao khả năng thành công trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo;
- Chủ động, sáng tạo trong học tập cũng như trong công việc và có trách nhiệm với quyết định của bản thân;
- Có thái độ làm việc nghiêm túc và đạo đức trong kinh doanh.

NỘI DUNG CỦA MÔ ĐUN

BÀI 1: GIỚI THIỆU VỀ KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO**Mã bài: KN01*****Lê Văn Cẩm Thoa*****GIỚI THIỆU**

Bài học Giới thiệu về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo cung cấp các kiến thức cơ bản giúp người học hiểu được các thuật ngữ chuyên môn về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, đồng thời giúp người học có cái nhìn tổng quan về hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam, từ đó hình thành thái độ ứng xử đúng đắn, nâng cao khả năng thành công khi tham gia khởi nghiệp.

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài học này, người học có khả năng:

- Trình bày được một số khái niệm cơ bản trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo như: Kinh doanh, doanh nghiệp, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo và hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.
- Mô tả được các bước trong quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.
- Đánh giá được tổng quan hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam, từ đó hình thành thái độ ứng xử đúng đắn, nâng cao khả năng thành công khi khởi nghiệp.

NỘI DUNG**1. Một số khái niệm*****1.1. Kinh doanh***

Kinh doanh: Là việc thực hiện liên tục một, một số hoặc tất cả công đoạn của quá trình từ đầu tư, sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm hoặc cung ứng dịch vụ trên thị trường nhằm mục đích tìm kiếm lợi nhuận (1).

Ví dụ: Kinh doanh nhà hàng – khách sạn, kinh doanh bất động sản, kinh doanh điện thoại di động, kinh doanh sản xuất đồ chơi trẻ em, kinh doanh dịch vụ du lịch,...

1.2. Doanh nghiệp

Doanh nghiệp: Là tổ chức có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch, được thành lập hoặc đăng ký thành lập theo quy định của pháp luật nhằm mục đích kinh doanh (1).

Ví dụ: Công ty trách nhiệm hữu hạn Du lịch Ngọc Linh Kon Tum, Công ty cổ phần Sâm dây Kon Tum, Doanh nghiệp tư nhân Hoàng Trâm Kon Tum,...

Doanh nghiệp xã hội: Là doanh nghiệp được thành lập nhằm mục đích giải quyết các vấn đề xã hội, môi trường vì lợi ích cộng đồng; sử dụng ít nhất 51% tổng lợi nhuận hằng năm của doanh nghiệp để tái đầu tư nhằm thực hiện mục tiêu xã hội, môi trường như đã đăng ký (1).

Ví dụ: Trung tâm dạy nghề nhân đạo KOTO, Công ty cổ phần doanh nghiệp xã hội Revival Waste, Doanh nghiệp xã hội toàn cầu Gcoop...

1.3. Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là quá trình khởi nghiệp dựa trên ý tưởng sáng tạo, tạo ra sản phẩm mới; hoặc sản phẩm cũ nhưng có điểm khác biệt nổi trội, ưu việt hơn so với những sản phẩm, dịch vụ đã từng có trên thị trường và có khả năng phát triển nhanh chóng, vượt bậc (2).

Ví dụ: Từ ý tưởng giải phóng sức lao động của phụ nữ đối với công việc nhà, người ta chế tạo ra robot hút bụi kết hợp lau nhà, máy rửa chén tự động... Hoặc để khắc phục vấn đề thực phẩm chiên bằng dầu có hại cho sức khỏe, các nhà sản xuất tạo ra sản phẩm mới là nồi chiên không dầu...

Theo Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa năm 2017, doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo là doanh nghiệp nhỏ và vừa được thành lập để thực hiện ý tưởng trên cơ sở khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới và có khả năng tăng trưởng nhanh (3).

2. Quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Hiểu một cách dễ hình dung, quy trình khởi nghiệp giống như quá trình trồng một cây táo, bạn phải chuẩn bị từ lúc có ý định trồng cây, trồng cây giống,

chăm bón đến khi hái được quả. Đó là cả một quá trình và gần như không thể làm theo kiểu “đi tắt đón đầu”. Một quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo thường gồm 9 bước cơ bản như sau:

Bảng 1.1. Quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (4)

TT	Tên bước	Nội dung
Bước 1	Nghiên cứu lợi thế, khó khăn của bản thân	Các nội dung chính gồm có: Trình độ, kinh nghiệm chuyên môn, công việc hiện tại, khả năng tài chính, gia đình, mối quan hệ, hầu hết mọi người chúng ta từng gặp đều có các lợi thế nhất định để khởi nghiệp. Ví dụ có rất nhiều người đang làm chuyên môn (giáo viên, kỹ sư, bác sĩ, kinh doanh, ..), có thể dành được một khoản tiền tương đối thì cơ hội khởi nghiệp sẽ cao hơn, khó khăn của họ đó là chỉ giỏi về chuyên môn nhưng không hiểu sâu về kinh doanh, khởi nghiệp.
Bước 2	Tìm kiếm ý tưởng phù hợp	Tìm kiếm ý tưởng phù hợp là tìm các ý tưởng phù hợp với bạn, có khả năng thực hiện được trong khả năng của bạn. Thông thường sẽ lọc ra một danh sách ý tưởng tiềm năng và lựa chọn ra ý tưởng tốt nhất. Các sai lầm thường mắc phải phổ biến đó là có quá nhiều ý tưởng viển vông, ý tưởng quá lớn, ý tưởng về một lĩnh vực bạn không hiểu biết...
Bước 3	Xây dựng bản dự án (hoặc kế hoạch) kinh doanh sơ bộ	Đây là bản dự án phác thảo chung về dự án khởi nghiệp, tập trung vào các nội dung, phân tích chính, chưa đi vào các kế hoạch chi tiết. Bản dự án kinh doanh sơ bộ sẽ giúp định hình được về tính khả thi của ý tưởng, mô hình khởi nghiệp, chiến lược chung, các vấn đề về thương hiệu, pháp lý, tài chính, lộ trình thực hiện....
Bước 4	Xây dựng các bản dự án điều chỉnh	Bản dự án sơ bộ sẽ được tiếp tục nghiên cứu và xây dựng chi tiết với nhiều sự điều chỉnh để chọn ra phương án, kế hoạch tối ưu nhất.
Bước 5	Xây dựng dự án chi tiết	Tổng hợp tất cả các nội dung của dự án điều chỉnh để hoàn thiện và xây dựng nên dự án chi tiết, hay còn gọi là dự án khả thi. Trong bản dự án chi tiết sẽ cụ thể hóa tất cả các vấn đề, tất cả các nội dung và kế hoạch thực hiện của dự án. Khi thực hiện dự án sẽ

		làm theo những nội dung này.
Bước 6	Chuẩn bị nguồn lực để thực hiện	Gồm có chuẩn bị về kiến thức, tài chính, nhân sự, pháp lý, văn phòng, địa điểm, công cụ, thiết bị... tùy theo từng dự án.
Bước 7	Thực hiện dự án	Giai đoạn thực hiện dự án cũng giống như khi đã có tất cả nguồn lực cần thiết và bản thiết kế thì chúng ta sẽ đi xây nhà vậy. Và sự khác nhau giữa một ngôi nhà cấp 4 với căn nhà cao tầng tương tự như sự khác nhau về quy mô, độ khó, thời gian, chi phí,... của các dự án.
Bước 8	Chạy thử nghiệm dự án	Đây là giai đoạn chạy thử nghiệm nội bộ trước khi thương mại hóa chính thức.
Bước 9	Chính thức thực hiện dự án	Đây là giai đoạn dự án được chính thức thương mại hóa sau khi đã được điều chỉnh.

Trong một số trường hợp, tùy theo quy mô, độ phức tạp, lĩnh vực và hoàn cảnh cụ thể thì có thể phát sinh thêm nhiều giai đoạn khác hoặc rút ngắn quy trình.

3. Giới thiệu về hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam

3.1. Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo bao gồm các cá nhân, nhóm cá nhân, doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo và các chủ thể hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp phát triển, trong đó có:

- Chính sách và luật pháp của nhà nước (về thành lập doanh nghiệp, thành lập tổ chức đầu tư mạo hiểm, thuế, cơ chế thoái vốn, v.v.)
- Cơ sở hạ tầng dành cho khởi nghiệp (các khu không gian làm việc chung, cơ sở – vật chất phục vụ thí nghiệm, thử nghiệm để xây dựng sản phẩm mẫu, v.v.)
- Vốn và tài chính (các quỹ đầu tư mạo hiểm, nhà đầu tư cá nhân, các ngân hàng, tổ chức đầu tư tài chính, v.v.)

- Văn hóa khởi nghiệp (văn hóa doanh nhân, văn hóa chấp nhận rủi ro, mạo hiểm, thất bại)

- Các tổ chức cung cấp dịch vụ hỗ trợ khởi nghiệp, các huấn luyện viên khởi nghiệp và nhà tư vấn khởi nghiệp; các trường đại học, cao đẳng; các khóa đào tạo, tập huấn cho cá nhân, nhóm cá nhân khởi nghiệp; nhà đầu tư khởi nghiệp

- Nhân lực cho doanh nghiệp khởi nghiệp

- Thị trường trong nước và quốc tế (2).

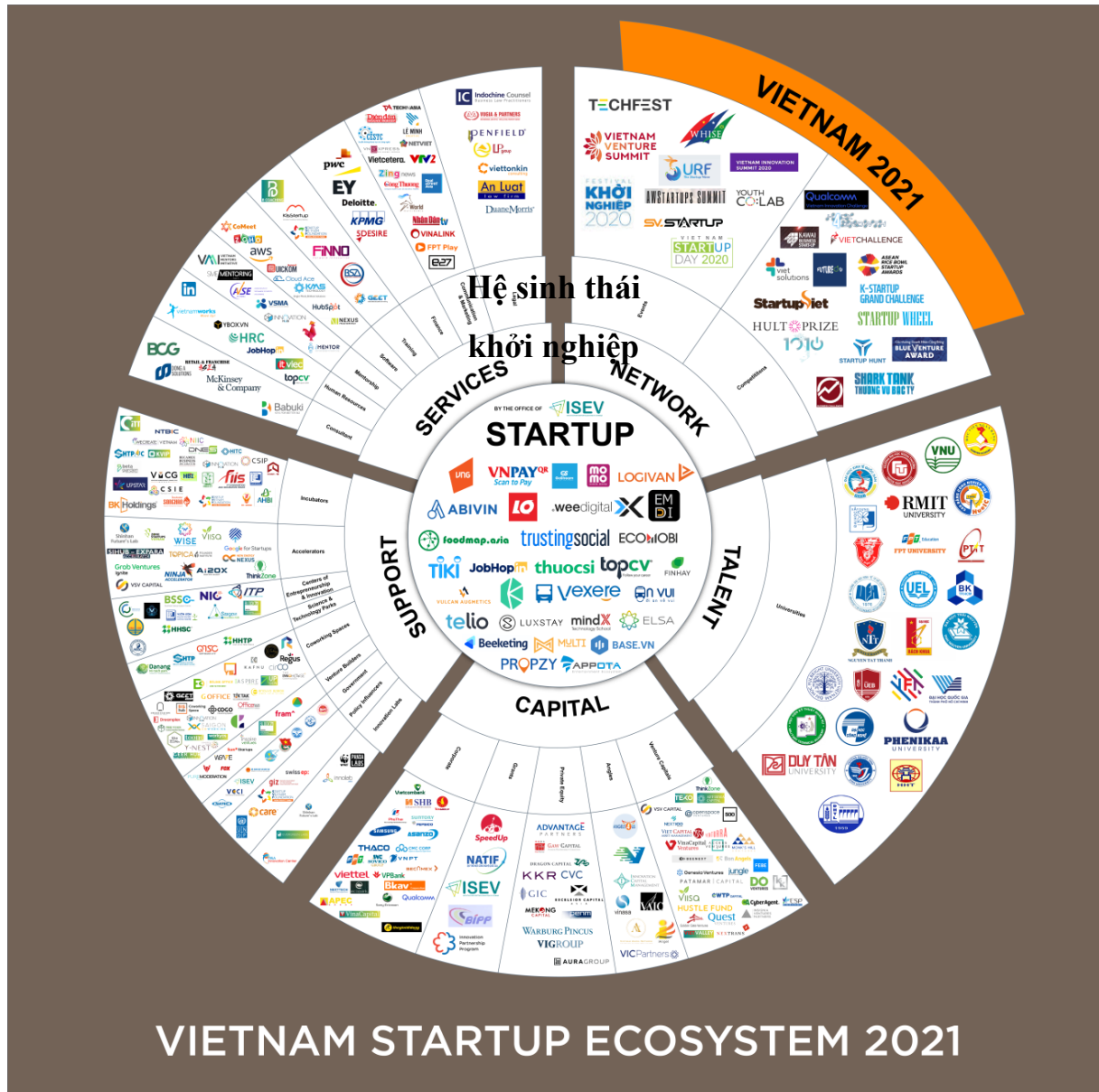
3.2. Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam

Tại Việt Nam, các hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tuy mới hình thành nhưng ngày càng sôi động. Việt Nam được đánh giá là nơi rất có tiềm năng để phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, thể hiện ở các yếu tố gồm:

3.2.1. Hoạt động hỗ trợ tài chính cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Tính đến 2021, có khoảng 30 quỹ đầu tư mạo hiểm cho doanh nghiệp khởi nghiệp đang hoạt động tại Việt Nam. Một số quỹ đầu tư mạo hiểm đang hoạt động tích cực tại Việt Nam có thể kể đến như: IDG Ventures, CyberAgent Ventures, Captii Ventures, Gobi Partners, 500 startups,... Thêm vào đó, trong 2 năm 2016-2017, chứng kiến sự tham gia của nhiều tập đoàn, công ty lớn của Việt Nam trong việc thành lập các quỹ đầu tư cho doanh nghiệp khởi nghiệp như: FPT Ventures, Viettel Venture, Quỹ sáng tạo CMC, hay Quỹ tăng tốc khởi nghiệp Việt Nam hoạt động với 4 nhà đầu tư chính là FPT, Dragon Capital Group, Tập đoàn Hanwha (Hàn Quốc) và Công ty cổ phần Chứng khoán BIDV). Về số lượng nhà đầu tư thiên thần ở Việt Nam, tuy chưa nhiều nhưng bắt đầu có xu hướng tăng. Hầu hết đây là doanh nhân khởi nghiệp đã thành công ở thế hệ đầu thực hiện đầu tư cho các doanh nghiệp khởi nghiệp ở thế hệ sau. Ở Việt Nam cũng đã bắt đầu hình thành một số mạng lưới đầu tư thiên thần như VIC

Impact, Hatch! Angel Network, iAngel (Mạng lưới nhà đầu tư thiên thần Việt Nam), Angel4us (2, 5).

Nguồn: Văn phòng Đề án 844.

Hình 1.1. Bản đồ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Việt Nam năm 2021

3.2.2. Các cơ sở ươm tạo và tổ chức thúc đẩy kinh doanh cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Theo thống kê sơ bộ và tổng hợp từ nhiều nguồn của Cục Phát triển thị trường và doanh nghiệp khoa học - công nghệ (Bộ KH&CN), Việt Nam có khoảng 24 cơ sở ươm tạo (BI) và 10 tổ chức thúc đẩy kinh doanh (BA). Các cơ sở ươm tạo hầu hết là các đơn vị hỗ trợ hoàn thiện ý tưởng, công nghệ và gắn

kết với các viện nghiên cứu, trường đại học (ĐH), tiêu biểu có: Vườn ươm doanh nghiệp Công nghệ cao Hoà Lạc; Vườn ươm doanh nghiệp Công nghệ cao Thành phố Hồ Chí Minh; Vườn ươm doanh nghiệp nông nghiệp công nghệ cao Thành phố Hồ Chí Minh; Vườn ươm Đà Nẵng (DNES); Trung tâm Hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp (BSSC); Vườn ươm doanh nghiệp công nghệ thông tin ĐMST Hà Nội, Trung tâm Ươm tạo doanh nghiệp công nghệ (ĐH Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh); Vườn ươm doanh nghiệp BK – Holdings (Trường ĐH Bách khoa Hà Nội); Hatch!; Innovatube Space,... Bên cạnh đó còn có huấn luyện viên, cố vấn khởi nghiệp là đối tượng rất quan trọng thường xuyên giúp đỡ, chia sẻ kinh nghiệm cho các doanh nghiệp khởi nghiệp bước đầu. Ở Việt Nam cũng đã hình thành được một số mạng lưới cố vấn hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp như: Mạng lưới hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa (SMEs Mentoring Network), Tổ chức SECO (Thụy Sĩ), Chương trình Đối tác đổi mới sáng tạo Việt Nam - Phần Lan (IPP) (2, 5).

3.2.3. Cơ sở vật chất cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Theo thống kê, trên cả nước có khoảng 30 khu làm việc chung và còn đang tiếp tục mở rộng, đáp ứng cả nhu cầu về cơ sở vật chất - kỹ thuật và nhu cầu đào tạo, kết nối của các startup, tập trung chủ yếu ở các đô thị lớn như Thành phố Hồ Chí Minh (Fablab Sai Gon, Dreamplex, Saigon Coworking, Citihub, Khu công nghệ phần mềm Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh-ITP...) và Hà Nội (Toong; UP; BKHUP, Fablab Hà Nội...). Ngoài ra còn có không gian sáng tạo là mô hình phổ biến trên thế giới nhưng mới ở Việt Nam, cho phép cá nhân, doanh nghiệp khởi nghiệp có thể sử dụng trang thiết bị như máy in 3D, máy CNC để làm sản phẩm mẫu (Fablab Sài Gòn, Đà Nẵng, Hà Nội, Hackanoi và Innovation Lab SHTP-IC). Các hoạt động khác nhằm kết nối hệ sinh thái khởi nghiệp trong nước, quốc tế và thúc đẩy văn hóa khởi nghiệp (sự kiện, chương trình về khởi nghiệp, hợp tác quốc tế trong lĩnh vực khởi nghiệp...) cũng đang diễn ra rất sôi nổi. Đặc biệt, Ngày hội khởi nghiệp ĐMST Việt Nam (TECHFEST) thường niên do Bộ BH&CN chủ trì, phối hợp tổ chức cùng các tổ chức chính trị - xã hội và các đối tác trong hệ sinh thái khởi nghiệp

đã để lại ấn tượng tốt đẹp đối với cộng đồng khởi nghiệp ở Việt Nam và khu vực. Nhiều cuộc thi khởi nghiệp được tổ chức như Ý tưởng khởi nghiệp Startup Wheel của BSSC, Ý tưởng khởi nghiệp sinh viên (Startup Student Ideas) của Hội Sinh viên Việt Nam; Khởi nghiệp cùng Kawai (ĐH Ngoại thương); I-Startup (ĐH Kinh tế quốc dân); Khởi nghiệp nông nghiệp (Học viện Nông nghiệp Việt Nam),... đã đóng vai trò quan trọng trong việc khơi dậy tinh thần khởi nghiệp (2, 5).

3.2.4. Kết nối hệ sinh thái khởi nghiệp Việt Nam với quốc tế

Vấn đề hợp tác quốc tế trong lĩnh vực khởi nghiệp được thể hiện ở một số chương trình như: IPP (được đồng tài trợ bởi Chính phủ Việt Nam và Phần Lan); Bộ KH&CN hợp tác với Đại sứ quán Israel tổ chức Cuộc thi “Khởi nghiệp cùng Israel” từ năm 2014 đến nay để lựa chọn các startup tiêu biểu tham gia chuyển học hỏi kinh nghiệm thực tế ở Israel. Bộ KH&CN cũng hợp tác cùng Đại sứ quán Hoa Kỳ trong sự kiện “Kết nối ĐMST” (Innovation Roadshow) 2016 nhằm trao đổi, chia sẻ thông tin giữa các tập đoàn, các doanh nghiệp, quỹ đầu tư Hoa Kỳ với các viện nghiên cứu, trường đại học, các doanh nghiệp, đơn vị khởi nghiệp của Việt Nam. Ngoài ra, trong các chuyến tham quan, học hỏi tại các quốc gia có hệ sinh thái khởi nghiệp phát triển như Israel, Phần Lan, Hoa Kỳ, Singapore, đoàn Việt Nam đã tích lũy được kinh nghiệm quý giá từ các mô hình hỗ trợ khởi nghiệp tiên tiến, tìm kiếm các cơ hội hợp tác hỗ trợ khởi nghiệp ĐMST với các nước trong khu vực ASEAN và trên thế giới, cơ hội kết nối với các đối tác kinh doanh và các nhà đầu tư tiềm năng (2, 5).

3.2.5. Tinh thần khởi nghiệp đang dần tăng lên

Với dân số 90 triệu người, 45 triệu người dùng Internet, 30 triệu người dùng điện thoại thông minh và mức sử dụng Internet hiện gấp 10 lần so với một thập kỷ trước, nhiều chuyên gia đánh giá Việt Nam là một thị trường công nghệ tiềm năng sở hữu thế mạnh về nhân lực kỹ thuật sẵn có, với nguồn lực và tiềm năng tăng trưởng thị trường lớn. Các chuyên gia cũng cho rằng hệ sinh thái khởi nghiệp ở Việt Nam đang phát triển nhanh chóng nhờ có một đội ngũ đông đảo

các nhà quản lý, nhà sáng lập, những người phát triển sản phẩm và các kỹ sư tài năng. Đặc biệt cần phải kể đến một bộ phận không nhỏ trong đó, là cộng đồng Việt Nam ở nước ngoài (ví dụ những người từng làm việc tại Thung lũng Silicon) đã về nước để lập dự án khởi nghiệp của riêng mình (5).

Tóm lại, hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam tuy còn non trẻ nhưng đã chứng tỏ được tiềm năng phát triển rất lớn, xứng đáng là môi trường để DNKH phát triển cả về số lượng và chất lượng.

TaiLieu.vn

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP THỰC HÀNH

Câu 1. Trình bày các khái niệm: Kinh doanh, doanh nghiệp và khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Cho ví dụ minh họa.

Câu 2. Hãy mô tả các bước trong quy trình khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

Câu 3. Hệ sinh thái khởi nghiệp bao gồm những nhân tố nào?

Câu 4. Việt Nam có phải là thị trường tiềm năng để khởi nghiệp không? Hãy đánh giá những khó khăn, thuận lợi đối với các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại Việt Nam?

TaiLieu.vn

BÀI 2: HÌNH THÀNH, ĐÁNH GIÁ VÀ LỰA CHỌN Ý TƯỞNG KHỞI NGHIỆP

Mã bài: KN02

Lê Văn Cẩm Thoa

GIỚI THIỆU

Bài học Hình thành, đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp cung cấp các kiến thức về phương pháp hình thành, đánh giá, lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp để sau khi học xong, người học có được ý tưởng khởi nghiệp của cá nhân và biết cách đánh giá để lựa chọn được ý tưởng khởi nghiệp có tính khả thi.

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài học này, người học có khả năng:

- Trình bày được khái niệm về cơ hội kinh doanh và ý tưởng khởi nghiệp.
- Vận dụng được các phương pháp để hình thành ý tưởng khởi nghiệp phù hợp với bản thân.
- Thực hiện đúng cách thức đánh giá và lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp.
- Chủ động, sáng tạo trong quyết định, lựa chọn ý tưởng khởi nghiệp và có trách nhiệm với quyết định của bản thân.

NỘI DUNG

1. Khái niệm

1.1. Cơ hội kinh doanh

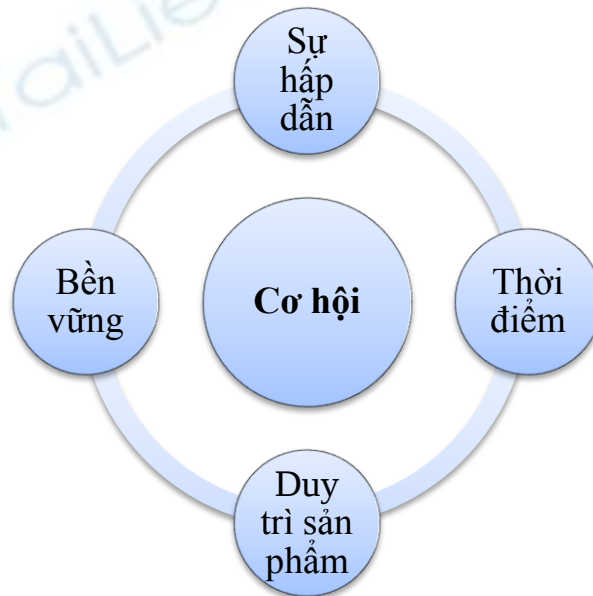
Cơ hội kinh doanh (Business opportunity) là tập hợp các hoàn cảnh thuận lợi tạo ra nhu cầu đối với sản phẩm, dịch vụ hoặc ý tưởng kinh doanh mới (6).

Bất cứ thị trường nào lúc đầu khi nhu cầu cụ thể của con người chưa được đáp ứng thì tạo ra *cơ hội* cho các doanh nghiệp đáp ứng nhu cầu thị trường. Khi nhu cầu cụ thể đã đáp ứng đến độ bão hòa thì không còn là cơ hội mà là nguy cơ cho nhiều doanh nghiệp đang kinh doanh sản phẩm/dịch vụ đáp ứng nhu cầu đó.

Ví dụ: Một trường học, cơ quan chính quyền thường tạo cơ hội cho dịch vụ photocopy ở xung quanh; nhưng khi nhiều cửa hàng cùng mở ở một khu vực nhỏ sẽ không còn là cơ hội nữa.

Ý tưởng và cơ hội là hai khái niệm khác nhau. Ý tưởng là những thứ hiện ra hoặc được suy tưởng trong tâm trí con người. Trong khi đó, cơ hội kinh doanh là các yếu tố thuận lợi ở môi trường bên ngoài giúp cho con người đạt mục đích nhất định trong kinh doanh.

Cần nhận thức rằng cơ hội thì có thể có, có thể vẫn đang tồn tại nhưng nếu người khởi nghiệp không nhận thức được, không hình thành được ý tưởng tận dụng cơ hội, biến cơ hội thành hiện thực thì cơ hội mãi mãi sẽ vẫn chỉ là cơ hội.

Hình 2.1. Bốn yếu tố của một cơ hội kinh doanh

Nguồn: Bruce R. Baringer và R. Duane Ireland, Entrepreneurship: Successfully Launching New Ventures, Pearson Education Limited, 2012.

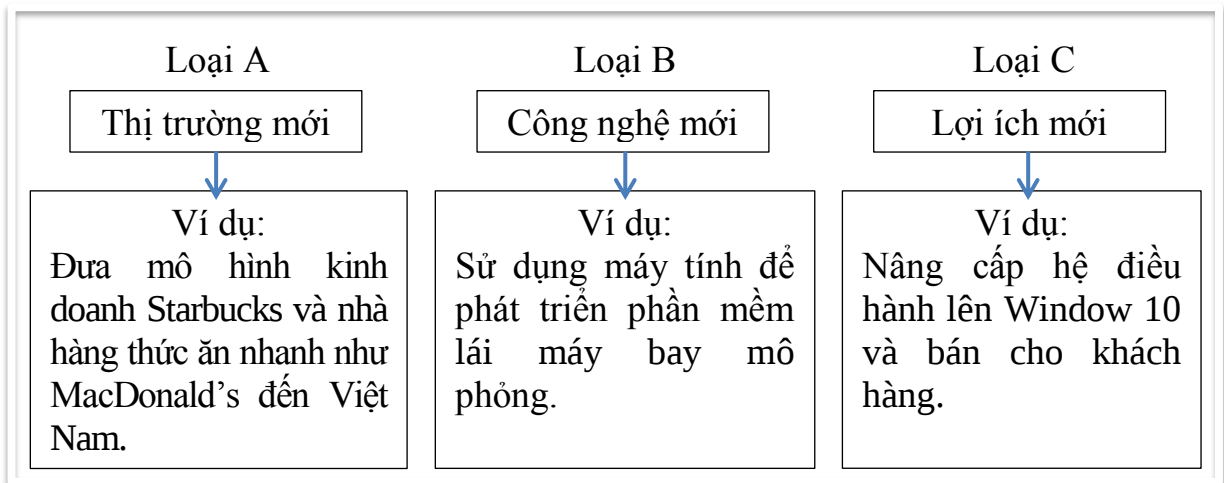
1.2. Ý tưởng khởi nghiệp

Ý tưởng khởi nghiệp hay ý tưởng kinh doanh là một khái niệm trong lĩnh vực kinh doanh, chỉ loại ý tưởng có tính sáng tạo đem đến lợi nhuận trong kinh doanh (7).

Ý tưởng khởi nghiệp đạt giá trị cao nhất khi nó mang tới lợi nhuận về tài chính, vì vậy chúng thường mang một số đặc điểm:

- Tính vượt trội: Ý tưởng nhấn mạnh ưu thế cụ thể nào đó hơn hẳn sản phẩm, dịch vụ hiện có.
- Tính độc đáo: Đây là khía cạnh nổi bật nhất, thể hiện sự sáng tạo, khác biệt của một ý tưởng kinh doanh.
- Tính mới mẻ: Đây là khía cạnh thể hiện giá trị của một ý tưởng kinh doanh, chúng cần phải là ý tưởng đầu tiên, chưa có trên thị trường. Việc sử dụng một sản phẩm hay dịch vụ cũ, sẵn có để kinh doanh không thể hiện tính sáng tạo nên không thể gọi là ý tưởng kinh doanh một cách đúng nghĩa được.
- Tính thực dụng: Đây là khía cạnh chứng tỏ lợi nhuận thật sự của một ý tưởng kinh doanh. Ý tưởng kinh doanh có tính thực dụng là ý tưởng được tạo ra xoay quanh nhu cầu của con người.

Ý tưởng kinh doanh gồm 3 loại cơ bản:

Hình 2.2. Các loại ý tưởng kinh doanh cơ bản (7)

2. Phương pháp hình thành ý tưởng khởi nghiệp

2.1. Phương pháp kinh nghiệm

Phương pháp kinh nghiệm là phương pháp mà người khởi nghiệp chủ yếu dựa vào kinh nghiệm cá nhân để tìm kiếm ý tưởng khởi nghiệp (6). Ví dụ: Công